

ANADOLU LİSELERİ

Bekir Özgen *

GİRİŞ

Her eğitim kurumu, toplumsal gereksinimlerin ürünü olarak ortaya çıkar. Bir eğitim örgütünün ülke eğitim sistemindeki yerinin belirlenebilmesi de, bu kurumun hangi gereksinimlerden doğduğunu, hangi temel üzerine oturduğunu bilmekle olanaklıdır. Çünkü hiçbir toplumsal kurum, özellikle bir eğitim kurumu, bir zorunluluk olmadan; amacı, izlencesi, öngörülen bir hizmet ölçüsü saptanmadan toplumsallaşamaz.

Günümüzdeki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hızı, kitle haberleşme araçlarının yaygınlığı ve uluslararası turizmin ulaştığı boyutlar; uluslararası ticimsel (ticari) ve kültürel ilişkilere yeni yaklaşımlar katmıştır. Artık uluslararası ilişkilerin sürdürülebilmesi, en az birkaç yabancı dilin anlaşma aracı olarak kullanılmasını gündeme getirmiştir. Yabancı dil öğretmenin ağırlık noktası özgün eğitimidir; bu da genelde, ortaöğretim aşamasında verilmektedir.

Ortaöğretim kurumları, ilkokullar ile yüksek öğretimi birbirine bağlayan geçiş kuruluşlarıdır. Ortaöğretim, bir toplumun gereksinimi olan olgun ve yetenekli yurttaşları yetiştirmede, son derece önemli bir role sahiptir (Kaya, 1977, s.149). Yeterli nicelik ve nitelikteki insangücü yetirtişmesi açısından ortaöğretim kurumlarımıza önemi yadsınamayacak yaşamsal görevler verilmiştir. Ortaöğretim amaç ve görevlerini, ulusal eğitimimizin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak :

a) Bütün öğrencilere... en azından ortak bir genel kültür vererek onlara, kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yollarını aramak ve yurdun tutumsal (ekonomik), toplumsal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak.

b) Öğrencilerin çeşitli yetişek (müfredat programı) ve okullarla ilgi, beceri ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime ya da yaşama ve iş alanlarına hazırlamaktır (MEB, 1980, s.14).

Bu bağlamda, ANADOLU LİSELERİ'nin tanımı önem kazanmaktadır.

ANADOLU LİSELERİ, bir kısım derslerin öğretimini İngilizce, Almanca ya da Fransızca'dan biriyle yapan; Merkezi Sınav Sistemiyle hazırlık sınıflarına öğrenci alan; yabancı dil dışında, ortaokul (Temel Eğitim İkinci Dönem) ve Lise yetişeklerini uygulayan, yedi yıllık parasız devlet ortaöğretim kurumlarıdır. (Resmi Gazete, 15747 . 27.10.1976)

* Emekli Öğretmen (Eğitimci - Yazar)

Bu tanımdan yola çıkarak, ANADOLU LİSELERİ :

a) Bir kısım derslerin öğretimini yabancı bir dille yaptığı için yabancı dil öğretimine öncelik veren kuruluşlardır.

b) Merkezi Sınav Sistemiyle seçerek öğrenci aldığı için, nitelikli insangücü ile beyin gücünü yetiştirmeye yönelik kurumlardır,

c) Ortaokul ve lise yetiştiklerini uyguladıkları içi daha çok yükseköğretime öğrenci hazırlayan parasız devlet okullarıdır, denebilir.

EĞİTSEL EVRİM ve ANADOLU LİSELERİ

Osmanlı İmparatorluğu'nun gözde okulu Enderun (Saray Okulu) da Türkçe, Arapça ve Farsça öğretilmekteydi. Kimi öğrenciler, burada, Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenmekteydi.

Tanzimat (Yenileşme) Döneminin ilk teknik okulu olan Mühendis Hanei - Bahri-i Hümayun'da (1773) dersler Fransızca olarak verilmişti (Ergun 1990, s. 910). Daha sonra 1863'te açılan Robert Koleji'nde dersler İngilizce olarak; ardından 1868'de öğretime başlayan Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi)'de de Fransızca olarak vermeye başladı (Kodaman, 1980, s. 150).

Görüldüğü gibi, yabancı dille eğitim - öğretim geleneği eğitim evrimimizin mozayığında vardır.

Osmanlı Ülkesinde ve Türkiye'deki yabancı ve azınlık okulları, tutumsal yönden yeterince desteklenmedikleri için çağcıl ve etkili eğitim etkinlikleri üretebilmişler; bu nedenle de tez elden istendik kurumlar olmuşlardır.

Cumhuriyetle birlikte, gelişimlerine ivme kazandıran ortaokul ve liselerde, Atatürk'ün eğitim ilkeleri oturtulmağa çalışılmıştır. Ulusal, cumhuriyetçi, halkçı, laik, uygulamalı, bilimsel, işlevsel, çağdaş ve karma bir eğitim anlayışı egemen kılınmak istenmiştir. Ne var ki, bu kuruluşların, hemen hiçbiri, yeni TÜRK CUMHURİYET AYDIN tipini yaratmak yönünden ileri çıkamamıştır. Özellikle, yabancı dil bilgisiyle donanmış olarak.

Atatürk sonrası, devlet yapımız ve toplumsal yaşam geliştikçe, eğitimdeki istek ve beklemler de artmış ve çeşitlenmiştir. Dünün akademik (genel) lisesi, yeni koşul ve gereksinimler doğrultusunda kendisini yenileyememiş, gözden düşmeye başlamıştır.

Yabancı dille öğretim yapan azınlık ve yabancı okullar daha da istendik bir konum kazanmaya başlamıştır. Özellikle Galatasaray ve Robert Lisesi, kurumsallaşabilmiş seçkin eğitim kuruluşları olduklarını, çalışmalarıyla kanıtlayabilmişlerdir. Uzun süre, üst üst düzey Türk bürokrasisine eleman yetiştirmeyi başarabilmişlerdir.

Maarif Kolejlerinin, söz konusu okulların eğitsel egemenliklerini bir anlamda kırmak; yabancı dille öğretim kazanımlarını ulusallaştırmaya yöneltmek ve ortaöğretim aşamasındaki seçkin öğrencileri bünyesinde toplamak üzere açıldıklarını doğrulayan sayılılar bulunmaktadır. 1955'ten 1970'e değin sürdürülen eğitim etkinlikleri, Maarif Kolejlerine yeterli bir toplumsal beğini sağlamış olmalıdır ki; Milli Eğitim Bakanlığının 9.30.1974 gün ve 11108 sayılı genelgeleriyle, Kolejler lise sayılmış; 1.12.1975 gün ve 11459 sayılı genelgeleriyle de ANADOLU LİSESİ adını almıştır (Ana Britanica, 1985, s.31)

Anadolu Liselerinin sayısı, 1955'te altı iken, 1975'te 12; 1980'de 22 ve 1990'de 150'ye yükselmiştir.

ÜSTÜN BEYİN GÜCÜ YETİŞTİRİMİ, BEYİN GÖÇÜ ve ANADOLU LİSELERİ

Çağımızdaki ilerleme yarışı, üstün beyin gücü yetiştirme yarışına dönüşmüştür. Bu olgu, eğitim düzenimizi bireysel ayrıcalıklara gereğince yer veren, çocuklarımızın deneyci ve araştırmacı, başka bir deyişle yapıcı ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmeye yarayacak yönde düzenlemek ve düzeltmek zorunluluğunu vurgular (Enç. 1973, s. 40).

Bu bağlamda usa gelen ilk ad Anadolu Liseleri olmaktadır. Bu okullarımız, Türkiye'nin en seçkin ve yetenekli ilkokulu çıkışlı öğrencilerini almaya çalışmaktadır. Çoğu, toplumun kaymağı sayılabilecek bu çocukların - hiç olmazsa - belirli bir kesimi için özel sınıflar oluşturulup, bu sınıflarda seçkin öğretmenlerle özel yetişekler uygulanması, eğitimbilimin ve eğitim yapılanmamızın bir gereği olmalıdır.

Böylesi bir eğitim ortamının Anadolu Liselerinde sağlandığı söylenemez. Hatta, Milli Eğitim Bakanlığının Anadolu Liselerine böylesi bir işlev yüklediği de bilinmektedir. Ne var ki, öğrenci velilerinin ve/ya da öğrencilerin bu doğrultuda eğilimleri olduğu varsayımlanabilir.

Bilindiği gibi, FEN LİSELERİ, ülkemizde matematik ve fen alanlarında gereksinim duyulan yüksek düzeydeki bilim ve fen adamlarını yetiştirmesine kaynaklık etmek amacıyla kurulmuştur. (Cicioğlu, 1985, s. 217) Temel beklüm bu olmasına karşın, Anadolu Liselerinden, Fen Liselerine doğru belirgin bir kayış göze çarpmaktadır. Aşağıdaki çizelge, bu yönüyle anlamlı görünmektedir.

ÇİZELGE 1. İZMİR FEN LİSESİ'NE ÖĞRENCİ AKIŞI

YIL	Lise 1. Sınıfı Alınan Öğrenci Sayısı	Anadolu Liselerinden Kazanan Öğrenci Sayısı	Anadolu Liselerinden Gelen Öğrencilerin Yüzdesi
1983	96	20	20.8
1984	96	17	17.7
1985	96	26	27.0
1986	96	36	37.5
1987	96	61	63.5
1988	96	58	60.4
1989	96	65	67.7
1990	96	81	84.3

Yukarıdaki çizelgeden anlaşılacağı gibi, 1983 yılından bu yana Anadolu Liselerinden Fen Liselerine geçiş hızlı bir ivmeyle artmaktadır. En azından İzmir Fen Lisesi'nin konumunda, bu artış çok yüksek boyutlara ulaşmıştır. Bu yüksek yeğlemin özellikle üç ayrı yaklaşımı yordadığı söylenebilir :

1 - Ana - babalar, Anadolu Liselerinden çocukların geçerli bir meslek kazandırmasını bekliyor olabiliriz.

2 - Anadolu Liselerinde nitelikli eğitim - öğretim yapılamamakta olabilir.

3 - Anadolu Liselerinin, Lise bölümlerinde yabancı dil öğretimi etkinliğini yitirmekte olabilir.

Türkiye'deki uygulama biçimiyle, yabancı dille öğretim ile üstün beyin gücünün eğitimi arasında sıkı bir ilişki olduğu gözlenmektedir.

Bu korelasyon ülkemiz gerçeklerinde, yabancı dille eğitim ile BEYİN GÖÇÜ arasında da söz konusudur. Örneğin Oğuzkan'ın yurt dışına göç etmiş 150 doktoralı Türk üzerinde 1968'de yaptığı anket yoluyla örnekleme; bunların % 38.7'sinin lise düzeyinde yabancı dille öğretim yapan orta dereceli okul çıkışlılardan oluştuğu saptanmıştır (Oğuzkan, 1971, s. 17).

ANADOLU LİSELERİNİN EĞİTİM ALT (FİZİK) ORTAMLARI

Eğitim ortamının sağlıklı olmadığı bir kurumda beklendirilen öğretimin yapılması olası değildir. Her okulun alt - ortamı da eğitim ortamının önemli bir parçasıdır. Her okul gibi Anadolu Liseleri de, bir yönüyle eğitim alt - ortamlarını oluşturarak ayakta kalabilirler. Başka bir deyişle; binalarını, tesislerini, laboratuvarlarını; oyun, tiyatro, konferans salonlarını; müzik odalarını, revirlerini, resim atölyelerini; öğretim araç ve gereçlerini v.b. çağcıl olarak yapılandırmak koşuluyla nitelikli eğitim - öğretim üretebilirler. Özellikle yabancı dil eğitimine ağırlık veren okullarda eğitsel araç - gereçlerin önemi daha da artmaktadır.

Eğitim alt - ortamını bütünüyle oluşturan bir Anadolu Lisesi bulunduğunu savunmak güçtür. Bununla birlikte, 1980 öncesi açılan Anadolu Liselerinin eğitim alt - ortamlarını kısmen tamamladığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Saracaloğlu, 1983, s.130). 1985 - 1986 öğretim yılına değin açılan 63 Anadolu Lisesinden 36'sı geçici binalardan eğitim - öğretimini sürdürmekteydi (MEG ve SB Dök.).

Öte yandan Aksu ve Akarsu'nun (1983 - 1984) yaptıkları araştırmada, İngilizce öğretim yapan 24 Anadolu Lisesinin hizmet merkezleri ve laboratuvarlar açısından durumları da şöyle saptanmıştır. Bu durum çizelge II de gösterilmiştir.

1984'ten bu yana 96 Anadolu Lisesi daha açılmıştır. Üstelik bunların bir kısmı geri kalmış, küçük yerleşim merkezlerindedir. Bu okulların eğitim alt - ortamları yönünden çok daha gerilerde bulunacağı yordandır.

ÇİZELGE II. ANADOLU LİSELERİNİN HİZMET MERKEZLERİ ve LABORATUVAR DURUMUNA İLİŞKİN ÖĞRETİMİN TANIMLARI

Merkez ve Laboratuvar	Toplam Okul	Merkez ve Laboratuvara Sahip Okul	%
Kütüphane	24	20	83
Görsel - İşitsel Araç Merkezi	24	5	21
Rehberlik Merkezi	24	7	29
Fen Laboratuvarı	24	22	92
Dil Laboratuvarı	24	17	71

Kaynak : (Aksu, Akarsu; 1990, s. 21)

ANADOLU LİSELERİ YETİŞEĞİ

Anadolu Liselerinde, akademik liselerimizde uygulanan yetişekler geçerlidir. Özünde, kuru ve ölü bilgi sunması, aşırı kuramsal olması, ezbere dayanması, güncel olmayışı, dondurulmuş bulunması, çağın akışına ayak uyduramaması (Çağdaş Eğitim, 1990, s.263); yeterli açıklık ve belirliliğe varamaması (Ertürk, 1986, s. 16) gibi eksiklik ve aksaklıkları bulunan bu yetişeğin, ussal dilimleri yüksek görülen güdülü Anadolu Lisesi öğrencilerinin gereksinimlerini karşılamasını ummak güçleşmektedir.

Yabancı dil öğretimi bazında yetişek kavramı oldukça yenidir. İlk kez, 1984 yılında, Anadolu Liselerinin yalnızca İngilizce öğretim yapan okulları için İngilizce Öğretim Yetişeği çıkartılabılmış ve bu, 13.8.1984 tarih ve 2170 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanmıştır.

Böyle olmakla birlikte, Anadolu Liselerinde okutulacak yabancı dilde yazılmış olan ortak ders kitapları hazırlanamamıştır. Her Anadolu Lisesi farklı yabancı dil kitapları ve/ya da yabancı dille yazılmış fen matematik kitapları izlemektedir. Özellikle hazırlık sınıflarında çok değişik yabancı dil kitapları okutulmaktadır. Bunların konuları, sözcük seçimleri ve yaklaşımları, çocukların yaş ve ilgi alanlarına oturmamaktadır. Üstelik dilbilimsel yöntemleri de ayrı ayrıdır. Uygulanan yöntemlerin çoğu, Batı ülkelerinde geliştirilmiş olup, bütün bunlarda, Türk öğrencilerinin dünya görüşleri, yaşam biçimleri ve öğrenim gereksinimleri göz önüne alınmamıştır. Oysa Türk öğrencilerinin bir yabancı dili sesletme yeteneği, sözcükleri belleme eğilimi, ya da tümcelerin yapısını kavrama yatkınlığı - olumlu ya da olumsuz yönde olsun - yalnız kendilerine özgü özellikler taşımaktadır (Başkan, 1978, s.5)

Bu durum, Anadolu Liseleri arasındaki yatay geçişlerde (nakillerde) önemli sorunlar yaratmakta; hem geçiş yapan, hem de yapmayan öğrencilerin başarılarını olumsuz olarak etkilemektedir.

ANADOLU LİSELERİNİN ÖĞRETMEN DURUMU

1988 - 1989 öğretim yılı itibariyle Anadolu Liselerinde toplam 58.169 öğrenci; 3108 öğretmen bulunmaktaydı. 1989 - 1990 öğretim yılında ise, 133 Anadolu Lisesinin toplam 504 fen grubu ve yabancı dil öğretmenine gereksinimi söz konusuydu (Aksu, 1990, s.6).

Anadolu Liselerinde 1988 - 1989 verilerine göre, öğrenci - öğretmen oranı - yedi yıllık süre için - 18.7 dir. Aynı öğretim yılında ortaokulda (Temel Eğitim, II. Dönem) bu oran 51, liselerde 12 dir (Akyüz, 1989, s. 396).

Bu bağlamda, Anadolu Liselerinde öğrenci - öğretmen oranları ilk dört yıl olarak ele alındığında, diğer ortaokullardakilere kıyasla çok iyi durumdadır. Lise düzeyinde ise biraz olumsuz olduğu gözlenmektedir. Öte yandan, Anadolu

Liselerinde çalışan öğretmenlerin mesleksel edinim açısından diğer liselerimizdeki öğretmenlerden daha iyi konumda bulduklarını gösteren belirtiler vardır.

1980'lere gelene değin, Anadolu Liseleri öğretmenlerinin işe yerleştirilme politikalarının kendi içinde daha tutarlı olarak geliştirildiği anlaşılmaktadır. Özellikle 1970'li yıllarda öğretmen seçme, yetiştirme ve yerleştirme girişiminde tutarlılıklar bulunmaktadır. - Avrupa Konseyi 100 Öğretmen Projesiyle Avrupa'ya gönderilen, Fulbright Bursunu başarıyla tamamlayan ve öğretmen olmak için yükseköğretimi derecede bitirenlerin Anadolu Liselerine atanmaları gibi.

Bugün için, öğretmen edindirme politikalarında, dünün deneyimlerinden yararlanılmakta olduğu izlenimini veren bir yaklaşım yok gibidir. Bu gerçeği Milli Eğitim Bakanlığı da kabullenmiş olmalı ki, Anadolu Liseleri öğretmenlerinin nitelik ve nicelik yönünden daha yeterli duruma getirilmeleri için, 1989 - 1992 İcra Plânında bu konuya yer verilmiştir. Söz konusu uygulama plânında, Anadolu Liseleri öğretmenlerinin geliştirilmesi ve sayılarının arttırılmasına gereğince değinilmiştir.

Anadolu Liselerinde sayıları sınırlı da olsa, anadil konuşucularının - İngiliz ve /ya da Amerikalı - bulunması gereği ortaya çıkmaktadır. Çünkü, yabancı dil öğretiminde Türk öğretmenler daha çok dilin kurallarını öğretmeye ağırlık veren YAPISALCI yaklaşıma ağırlık verirken, yabancı öğretmenler dilin kullanımını öğretmeyi amaçlayan İLETİŞİMCİ yaklaşıma daha çok eğilmekteydiler (Demirel, 1988, s. 41). Oysa, bugün, hiçbir Anadolu Lisesinde İngilizce ya da Amerikalı öğretmen bulunmamaktadır. Bu boşluğu kapatmak üzere, Anadolu Liselerinde görevlendirilen (1983 sonrası) Pakistanlı ve Bangladeşli öğretmenlerin daha da çok sorunlar yarattığını kanıtlayan göstergeler bulunmaktadır.

ANADOLU LİSELERİNDE ÖĞRENCİ YAPILANMASI

Maarif Kolejlerine giriş sınavları, önceleri, hep okulun kendi bünyesi içinde yapılmaktaydı. Bu yöntemin sakıncaları görüldü. Görevi, Bakanlık üstlendi.

Bugün, Anadolu Liselerine Merkezi Seçme Sınavıyla öğrenci alınmaktadır. Önceleri çift aşamalı yapılan bir sınav, 1985 yılında tek aşamaya indirilmiştir.

1989 - 1990 öğretim yılında, Anadolu Liseleri Giriş Sınavı için toplam 174.906 öğrenci başvuruda bulunmuştur. 173.346 öğrencinin katıldığı sınav sonucunda 14.040 öğrenci, merkezi sistemle Anadolu Liselerine yerleştirilmiştir.

Bu sınavda birinci olan öğrenci 391.988 puan almıştır. Galatasaray ve Nişantası Anadolu Liselerinde 350 puan toplayan öğrenciler yedek listede kalmışlardır. İzmir ve Ankara'daki kimi Anadolu Liselerine 300 puan alan

öğrenciler girememişlerdir. Öte yandan, Şanlıurfa Viranşehir Anadolu Lisesi 157; Siverek Anadolu Lisesi ise 140 puanlı öğrencilerin kayıtlarını yapmışlardır. Bu durumda, Anadolu Liselerindeki öğrencilerin düzey eşitliğinin bozulduğu anlaşılmaktadır. Özellikle, öğrenci nakillerinin ivme kazandığı; yüksek puanlı öğrenci alan Anadolu Liselerinde yığılmaların gözlemlendiği son yıllarda.

Yapılan araştırmalar (Ortaöğretim Genel Müdürlüğü 1981 Anketi), Anadolu Liselerine devam eden öğrencilerin ana - babalarını sosyo - ekonomik konumlarının diğer okullardaki öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum değişkeninin tek başına eğitimsel başarının % 40'ını açıkladığı vurgulanmaktadır (Köse, 1989, s. 12).

Öğrencilerin yapısal özellikleri - usullama düzeyleri, bilgi birikimleri, güdülenmeleri vb. - öğrenimi doğrudan etkilemektedir. Anadolu Liselerine girebilmek için büyük bir yarış vardır. Özel dersaneler, özel öğretmenler, özel kurslar ve özel çalışmalar devreye girmiştir. Sonuç olarak, Anadolu Liselerine sıradan öğrenciler alınmama çalışılmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç

Koşulları bu olan Anadolu Liselerinin başarı durumu nedir?

Öğrencilerin başarı oranı Üniversiteye Giriş Sınav sonuçlarıyla ölçüldüğünde, Fen Liselerinin % 90'la birinci, Anadolu Liselerinin % 71.6 ile ikinci sırada bulunduğu gözlenmektedir. Aynı başarı oranı akademik (genel) liselerde % 30'dur. (MEB Araştırması, 1987 - 1988).

Anadolu Liselerindeki öğrencilerin kendi okullarındaki başarı yüzdeleri de yüksek görünmektedir. Tüm liselerimizin başarı oranı ortalama % 77.4 iken, Anadolu Liselerindeki öğrenci başarı oranı % 94.9 dur (Güçlüoğlu, 1985, s. 48).

Öte yandan, Doğanata ve Yontar (1984), ODTÜ'ndeki Anadolu Lisesi çıkışlı öğrencilerle, akademik liselerden gelen öğrencileri akademik başarıları açısından karşılaştırmışlardır. Araştırmanın sınırlılıkları çerçevesinde, Anadolu Lisesi çıkışlıların İngilizce yeterlik sınavını başarıyla, hazırlık sınıfını okumama yönünden, diğerlerine göre anlamlı derecede farklı oldukları; ancak bu farklılığın sınıfta kalma durumu açısından iki grup arasındaki anlamlı bir fark oluşturmadığı anlaşılmıştır. Akademik başarı ortalaması yönünden Anadolu Lisesi lehine istatistiksel yönden anlamlı bir fark ($X_1 = 2.57$, $X_2 = 2.40$; fark : 0.17) bulunmakla birlikte, eğitim sistemimizdeki tuttukları yer açısından bakıldığında, Anadolu Lisesi çıkışlılarda bu denli küçük bir fark olması dikkati çeken bir bulgudur (Paykoç, 1986, s. 28).

Öneriler

● Anadolu Liselerinin amaçlarının net olmadığı söylenebilir. Amaç belirlemekle yükümlü makam ya da kuruluşların bu konuda yazılı olarak belgelendirdikleri kaynaklar yeterli değildir. Anadolu Liselerinden beklemler göreceli olabilmektedir. Bu nedenle, Anadolu Liselerinin amaçları, Türk Milli Eğitiminin amaçlarına uygun olarak yeniden ele alınmalı ve amaç analizi yapılarak, sonuç kesin ve net bir biçimde saptanmalıdır.

● Anadolu Liselerine ilgi ve istek her geçen gün daha da artmaktadır. Bu yeğlenimin diri kalabilmesi, bu kuruluşlarımızdaki öğrencilerin başarılarının sürmesiyle olasıdır. Oysa gidişin bu doğrultuda olmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, Yeni Anadolu Liselerinin açılması durdurulmalı, mevcut olanların işgörüleri yeniden gözden geçirilmelidir. Bu okulların varlığını sürdürmesi durumunda, elde ettikleri sonuçlar, toplumsal gereksinmelerle özdeşleştirilmelidir.

Anadolu Liseleri, üstün beyin gücü ile stratejik insangücü yetiştirilmesinde taban oluşturmak durumundadır. Seçerek aldığı öğrencilerin uslamlama düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Bunlar arasındaki özel çocukların beklendik biçimde yetişebilmeleri ve istedik bilgilerle donanık olabilmeleri için; bedensel, ruhsal ve duygusal açıdan da doyuma götürülmeleri gerekmektedir. Bunu sağlayacak eğitim ortamının oluşturulması gerekmektedir. Yetiştirgeç, eğitim alt - ortamı, yeterli nitelik ve nicelikteki öğretim kadrosu ile...

Anadolu Liselerindeki öğretmen boşluğunu doldurabilmek için:

a) Anadolu Lisesi öğretmenlerine lojman ayrılması, tam gün çalışma ödeneği verilmesi, yemek ödentisi yapılması, yabancı dil ödeneği sağlanması gibi özendiriciler yaratılmalıdır.

b) Ortaöğretime öğretmen yetiştirme kurumlarımızda, Anadolu Liselerine yönelik özel bölümler oluşturulmalıdır.

c) Süresi bir yıldan az olmamak koşuluyla, yurt dışına - yabancı dil, fen ve matematik dallarında - sınavla öğretmen seçilip gönderilmelidir. Bunlar yurda döndüklerinde Anadolu Liselerinde görevlendirilmelidir.

● Anadolu Liseleri, Türk Ortaöğretim Sisteminin açmazları olarak ortaya çıkan ezberci, bencil, kopyacı, baskıcı, iletişimsiz, kuru bilgi donanımlı ve tüketici özellikleri yok edebilmiş sayılamaz. Anadolu Liselerinin daha işe yarar bilgi sunan, öz kültürü araştırmacı, geliştirici ve yabancı kültürlerle uzlaştırmacı; esnek, dirik ve üretici bir yetiştirgeç beklenir.

● Bu yetiştirgeçlerin espirisi içinde Anadolu Lisesi öğrencilerinin yaş, ilgi, çevre, kültür, beceri ve diğer tüm gereksinimleriyle bağdaşabilecek yapıda

ders kitapları yazılmalıdır. Tüm Anadolu Liselerinde tek tip yabancı dil kitabı okutulmalıdır. Bu amaç için, Yabancı Dil Öğretimi Geliştirme Merkezi yetkilileri; her dezyede Anadolu Lisesi öğretmenleri temsilcileri; eğitim uzmanları ve Anadolu Liselerine öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının temsilcilerinden oluşan bir KİTAP YAZMA KURULU kurulmalıdır.

● Bugünkü eğitim sistemi ve onun bir parçası olan Merkezi Sınav Sistemiyle yoksul halk çocuklarına öğrencilerin becerilerini birlikte değerlendirebilmek için Anadolu Liseleri Giriş Sınavları iki aşamalı yapılabilir. Kuramsal Bilgi - Beceri Sınavı ile, Kılgın ve Edimli Bilgi - Beceri Sınavları yapıp, bunların bileşkeleri alınabilir. Ayrıca, Anadolu Liselerine giriş için ölçüt olmak üzere, tutum ölçęği ile ilkokul başarı durumu da eklenebilir. Böylesi bir yaklaşımla kırsal kesime açılabilme, hem eğitimde olanak eşitliğine kapı aralayabilecek hem de toplumsal uzlaşmanın yolunu açık tutabilecektir.

KAYNAKLAR

- Akarsu, Füsün. "Aksu Meral. Anadolu Liselerinin Mevcut Durumuna İlişkin Bir Çalışma", **Eğitim ve Bilim Dergisi**, TED Yayını, Ankara : 1989
- Aksu, Meral, "Anadolu Liseleri", **Eğitim ve Bilim Dergisi** Ankara : 1990
- Akyüz, Yahya. **Türk Eğitim Tarihi**, AÜEBF Yayını, Ankara : 1989
- ANA BRİTANİCA**, Ana Yayıncılık, İstanbul : 1985
- Başkan, Özcan. "Yüksek Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimine İlişkin Saptamalar", **İzlem Dergisi**, İstanbul : 1978
- Cicioğlu, Hasan. **Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim**, AÜEBF Yayını, Ankara : 1985
- Demirel, Özcan. "Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yeterlilikleri", Basılmamış Kitap Metni, Çoğaltma, Ankara : 1988
- Enç. Mitat. **Üstün Beyin Gücü**, AÜEF Yayını, Ankara : 1973
- Ergun, Rüştü. "Öğretim Anadille Yapılmalıdır", **Çağdaş Türk Dili Dergisi**, Ankara : 1990
- Ertürk, Salahattin. **Türkiye'de Bazı Eğitim Sorunları**, Ankara : 1986
- Güçlüol, Kemal. **Ortaöğretimde Genel Eğilimler ve Gelişmeler, Bugünden Yarına Ortaöğretimimiz**, TED Yayını, Ankara : 1985
- Kaya, Y. Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimiz**, Ankara : 1977

Kodaman, Bayram, **Abdülhamit Devri Eğitim Sistemi**, İstanbul : Ötüken Yayın, 1980

Köse, Ruhi. **Precision of Educational Performance of Turkish High School Seniors**, ODTÜ Doktora Tezi, Çoğaltma, Ankara : 1989

Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739 SK 1980

Oğuzkan, Turhan. **Yurt Dışında Çalışan Doktorali Türkler**, ODTÜ Yayını, Ankara : 1971

Paykoç, Fersun. "Eğitimde Nitelik Sorunu ve Yabancı Dille Eğitim Yapan Okullar Üzerine Bazı Gözlemler", **Eğitim ve Bilim Dergisi**, Ankara : 1990

Resmî Gazete, 15747, 1976

Saracaoğlu, A. Seda. "Anadolu Liselerinin Program ve Öğretime İlişkin Sorunları", Yüksek Lisans Tezi, Ankara : 1983

Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim, Cem Yayınevi, İstanbul : 1990

TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ ÖĞRETİM DİZİSİ YAYINLARI

FİYATI

- Ortaöğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları	12.500.-
- Ortaöğretim Kurumlarında Fen Öğretimi ve Sorunları	12.500.-
- Ortaöğretim Kurumlarında Matematik Öğretimi ve Sorunları	12.500.-
- Ortaöğretim Kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Sorunları	12.500.-
- Ortaöğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları	12.500.-
- Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları	12.500.-
- Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları	12.500.-
- Ortaöğretim Kurumlarında Resim - İş Öğretimi ve Sorunları	15.000.-

Kitaplar öğretmen ve öğrencilere TED'den alındığında % 20 indirimlidir.